

ULUSLARARASI TİCARETTE LOJİSTİK PERFORMANSININ İHRACAT PERFORMANSINA VE FİRMA PERFORMANSINA ETKİSİ: KONYA İLİNDE BİR UYGULAMA¹

THE EFFECT OF LOGISTICS PERFORMANCE ON EXPORT PERFORMANCE AND COMPANY PERFORMANCE IN INTERNATIONAL TRADE: AN APPLICATION IN KONYA PROVINCE

Damla BALTA^a, Fatih CURA^b

^aBilim Uzmanı, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya, Türkiye.

ORCID:
0000-0001-9674-1556

E-posta:
damlabalta@icloud.com

^bDr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Konya, Türkiye.

ORCID:
0000-0001-8025-3961

E-posta:
fatih.cura@karatay.edu.tr

Sorumlu Yazar:
Fatih CURA

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi
13.03.2022

Makale Kabul Tarihi
27.04.2022

ÖZ

Amaç – Konya ilinde faaliyet gösteren ihracatçı firmaların lojistik performansları, ihracat performansları ve firma performansları arasındaki ilişkinin analizini yapmak ve söz konusu firmaların lojistik performanslarının, firma performans uygulamalarına ve ihracat performanslarına etkilerini ortaya koymaktır.

Yöntem – Çalışmada kullanılan veriler anket yöntemi ile çevrimiçi olarak elde edilmiş ve SPSS programı yardımıyla analiz ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Bulgular – Çalışmanın amacı doğrultusunda yapılan analizler neticesinde lojistik performansın firma performansı ve ihracat performansı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu; buna paralel olarak firma performansının da ihracat performansı üzerindeki etkisinin pozitif yönlü ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç – Firmaların lojistik performansı, ihracat performansı ve ekonomik büyümesi arasında doğru orantılı bir ilişkinin varlığı, diğer bir deyişle firmaların ihracat performansının ve lojistik performansının firma performansını etkilediği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lojistik performansı, İhracat performansı, Firma performansı, Uluslararası ticaret.

JEL Kodları: F10, L10, M16

ABSTRACT

Purpose - To evaluate the link between the logistics performance, export performance and company performance of exporting companies operating in Konya and to explain the influence of the logistics performances of these companies on company performance practices and export performances.

Methodology –The data used in the study were obtained online with the survey method and analyzed and evaluated with the help of the SPSS program.

Findings – As a consequence of the evaluations made in line with the direction of the research, it was established that logistics performance has a positive and significant effect on firm performance and export performance; In company with this, it has been determined that firm performance has a decisive and meaningful effect on export performance.

Conclusions – It has been cleared that there is a directly proportional relationship between the logistics performance, export performance and economic growth of the companies, in other words, the export performance and logistics performance of the companies affect the company performance.

Keywords: Logistics performance, Export performance, Firm performance, International trade.

JEL Codes: F10, L10, M16

¹ Bu makale Damla Balta'nın "Uluslararası Ticarete Lojistik Performansın İhracat Performansına ve Firma Performansına Etkisi: Konya İli Üzerine Bir Uygulama" adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Son yıllarda küreselleşen dünya şartları nedeniyle sınırların tamamen yok olması ve oluşan yoğun rekabet, ürün ve hizmetlerin daha düşük bütçe ile taşınması gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Bundan dolayı da firmaların lojistik faaliyetlerini rakip firmalara göre daha isabetli, verimli ve planlı yönetmeleri onlara kazanım sağlayacaktır. Lojistik sektöründe yaşanan olumlu gelişmeler, lojistiğin dış ticaretin gelişmesinde önemli bir rol üstlenmesine sebep olmuştur. Lojistik kavramı ilk olarak yalnızca askeri bir terim olarak kullanılırken; günümüzde bütün sektörlerin içinde olduğu bir kavram haline gelmiştir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, lojistik performansları ile doğru orantılı olarak artmaktadır. Lojistik performans 2000'li yıllarda Dünya Bankası aracılığıyla oluşturulan lojistik performans endeksi (LPE) ile ölçülmeye başlanmıştır. Bu gelişmeden sonra ülkeler rekabet üstünlüğü için lojistik performanslarını artırmaya yönelmişlerdir.

Geçmişten günümüze kadar taşımacılık kavramları belli bir düzeyde gelişmiş ve çeşitli ifadelerle literatürde yer almıştır. En genel haliyle, lojistik kavramı, ürünlerin üretilmiş olduğu noktalardan kullanılarak depolarda tutulmasıyla, stoklanmasıyla, ürünlerde istenilmiş olan yere ve istenilen biçimde teslim edilmesiyle ve tüm bu işlerin planlı, en hızlı ve en verimli biçimde yapılması ile ilişkilidir (Çevik & Kaya, 2010, s. 22). Sürdürülmekte olan lojistik faaliyetlerinin kapsamı ne olur ise olsun amaç, sunulmuş lojistik hizmetlerinde kalitenin yakalanması durumudur. Ancak bu şekilde lojistik hizmetlerin verimliliği ve etkinliği artma eğilimi göstermektedir (Dincel, 2014, s. 6).

Lojistik faaliyetler, global ortamda ülkelerin ön plana çıkmasına yardımcı olur. Ülkelerin lojistik performansını ölçmek için Dünya Bankası bir ölçek kullanmaktadır. Lojistik Performans Endeksi (LPE) ülkelerin lojistik performanslarını ölçmeye yarar. Ülkelerin küresel pazarlarda yer edinmesi için ihracatın önemi ve dolayısıyla lojistik performansın önemi büyüktür. Küresel lojistik performans endeksi başlangıçta 2007 yılında kullanılmış, sonraki ölçümler 2010, 2012, 2014, 2016 ve 2018 dönemlerinde yinelenerek Dünya Bankası tarafından yapılmıştır (Yapraklı & Ünal, 2017, s. 589). LPE, 160 ülke arasında karşılaştırma yapmaya olanak sağlamakta ve bu endeks sayesinde ülkelerin detaylı bilgilerini ve ticaret yaptıkları ülkeleri lojistik çerçevesinde detaylandırmak mümkün olmaktadır. Lojistik performansı ölçmeye yarayan boyutlar; gümrük, altyapı, lojistik, yetkinlik, zamanlama, uluslararası sevkiyatlar, takip ve izleme olarak belirlenmiş ve ülkelere 1'den 5'e kadar puanlama yapılarak, lojistik performansları değerlendirilmektedir (Ofluoğlu, Kalaycı, Artan, & Bal, 2018, s. 93).

Türkiye'nin 2007-2018 yılları arasındaki lojistik performans değişimlerinin ve puanlamalarının incelendiği çalışmada (Aksungur & Bekmezci, 2020, s. 19), endeks verilerinin yıllara göre istikrarlı bir şekilde ilerlemediği gözlemlenmiştir. Türkiye, özellikle 2018 yılında lojistik performans endeksinde kayda değer bir düşüş yaşamış olup; dezavantajlı alanları rekabet üstünlüğü sağlamak adına avantaja çevirme konusunda eksik kalmıştır. Elektronik ticaretin önemli derecede arttığı, lojistiğin artık küresel ticaretin ana faktörlerinden biri olduğu arenada, Türkiye'nin uluslararası lojistik performansının düşüş eğiliminde olması ve gerekli düzenlemelerin yapılmaması, önlemlerin alınmaması Türkiye'de henüz lojistik farkındalığın istenilen seviyede olmadığını göstermektedir. Bu durum, ülke ihracatının artış eğiliminde olduğu bir dönemde, uluslararası ticaretin temel unsurlarından olan lojistik faaliyetlerin ve performansın hem firma performansı hem de ihracat performansı çerçevesinde araştırılması düşüncesini doğurmaktadır.

Bu doğrultuda, çalışmanın amacı, genel olarak uluslararası ticarete önemi giderek artan lojistik kavramının ve lojistik performansın firmaların ihracat performansı ile ilişkisini incelemek ve lojistik performansın firma performansı yaklaşımlarını ve yine firmaların ihracat performanslarını ne yönde etkilediği ve firmaların ihracat aktivitelerine nasıl katkı sağladığını açığa çıkarmaktır. Çalışmada ulaşılmak istenen hedef, lojistik performansın öneminin firmalarda bilinirliğini artırmak ve firmaların ihracat performansı ile ilişkisini analiz etmektir. Bununla birlikte lojistik performans, ihracat performansı ve firma performansı kavramlarının bir arada ve Konya ili özelinde ele alınması çalışmanın özgünlüğü açısından önem arz etmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Emirkadı ve Balcı (2018, s. 99) çalışmalarında globalleşme dolayısıyla lojistik sektöründe artan rekabetçi ortam ve lojistiğin ülkeler için önemini araştırmış, ülke ekonomisinin büyümesine lojistik faaliyetlerin üstünlüğünün fayda sağladığını vurgulamıştır. Çalışmanın asıl amacı gelişen teknoloji, artan rekabet ve gelişen lojistik sektörü ışığında Türkiye dış ticaretini incelemektir. Çalışma sonucu olarak Türkiye'nin sahip olduğu coğrafi konumu ele alındığında bir ulaşım politikası oluşturulması gerektiğini ortaya koymuştur.

Lima ve Venables (2001, s. 451) çalışmalarında lojistik performansın uluslararası ticarete etkilerini incelemiş ve iki değişken arasında istatistiksel bir ilişki bulmuştur. Çalışmaya göre taşıma maliyetleri ve uluslararası ticaret iş akışı arasında bir ilişki mevcuttur.

Dollar ve diğerleri (2004, s. 3) çalışmalarında daha iyi lojistik altyapısına sahip ülkelerin uluslararası pazarlara ihracat yoluyla girme konusunda daha yüksek olasılığa sahip olduğunu ve aynı zamanda söz konusu ülkelerin yabancı yatırımcılar için daha cazip hale geldiğini ortaya koymuştur.

Diğer bir çalışmada, Daşkan (2016) Dünya’da ve Türkiye’de lojistik kavramının gelişimini ele almış ve durumu ihracat ve ithalat faaliyetleri ekseninde incelemiştir. Aynı zamanda Türkiye’nin lojistik sektör analizini yaparak güçlü, zayıf, fırsat ve tehdit unsurlarını ortaya koymuştur. Sonuç olarak lojistik faaliyetlerin dış ticareti direkt olarak etkilediği ve Türkiye’nin büyümesinde çok önemli rol oynadığını belirtmiştir.

Emirkadı (2015, s. 123) çalışmasında küreselleşme ile boyut atlayan lojistik kavramının Türkiye dış ticaretine olan etkilerini araştırmış, lojistik faaliyetlerin ekonomiye ve sosyal yaşantıya katkılarını değerlendirmiştir. Türkiye ekonomisini lojistik uygulamalar çerçevesinde ele almış ve genel anlamda Türkiye’nin lojistik faaliyetlerini değerlendirmiştir. Sonuç olarak ise Türkiye’nin büyüme yöntemi olarak ihracat ve dolayısıyla lojistik sektörü olduğunu, ulaşım ve altyapı çalışmalarının hızlanması gerektiğini, lojistik anlamda eğitimler gerektiğini vurgulamıştır.

Bayraktutan ve Özbilgin (2015, s. 95) çalışmalarında lojistik performans üzerinde etkili olan konuları ele almıştır. Ülkeler ve işletmeler açısından rekabet avantajı sağlamanın önemli konu başlıklarından birinin lojistik üstünlük sağlamak olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca lojistik sektörünün, dünya ekonomisine en çok katkı sağlayan sektörlerin başında geldiğini belirtmişler ve hemen hemen her ticari sektörle ilişkili bir sektör olmasından dolayı ulusal ve uluslararası boyuttaki tüm olumlu ve olumsuz gelişmelerden direkt etkilenme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymuşlardır.

İmamoğlu (2018) çalışmasında Erzincan, Bayburt ve Erzurum illerindeki ihracatçı işletmelerin lojistik performansı, işletme performansı ve ihracat performansını incelemiştir. Çalışmada amaçlanan; lojistik performansın işletme performansını ve ihracat performansını nasıl etkilediği ve ihracatın nasıl etkileneceğini göstermektir. Araştırmanın sonucunda firmaların lojistik performanslarının işletme performansına ve ihracat performansına pozitif olarak etki ettiği ortaya konulmuştur.

Şimşek ve Yiğit (2019, s. 169), çalışmalarında lojistik faaliyetlerin ihracata dayalı ekonomik büyüme üzerindeki etkisini araştırmıştır. Elde ettikleri bulgular neticesinde lojistik performansın, ihracat faaliyetleri ve finansal büyüme anlamında matematiksel olarak yukarı yönlü bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Öztürk vd. (2018, s. 53) çalışmalarında lojistik performanslarını olumlu yönde revize edebilen firmaların büyüme eğilimi göstereceklerini belirtmiştir. Ayrıca, Ay Türkmen ve Sarıcan (2017, s. 278), lojistik faaliyetlere önem veren firmaların, artan rekabet koşulları karşısında rakiplerinden bir adım önde olacaklarını vurgulamıştır. Son olarak Wadho ve Chaudry (2018, s. 1283) ihracat faaliyetlerinde karşılaşılan rekabetin işletmenin inovasyon kararlarını etkilediğini ve buna istinaden inovasyona yatırım yapan işletmelerin firma performanslarının arttığını ortaya koymuştur.

Literatürde yer alan çalışmaların incelenmesi doğrultusunda lojistik performansın, ihracat performansına ve firma performansına etkisini tespit etmek için aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

Hipotez 1: Lojistik performansı firma performansını pozitif yönde etkiler.

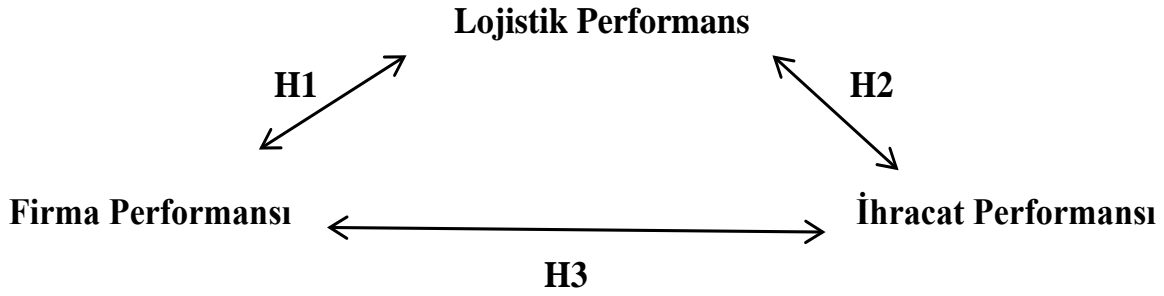
Hipotez 2: Lojistik performansı ihracat performansını pozitif yönde etkiler.

Hipotez 3: Firma performansı ihracat performansını pozitif yönde etkiler.

3. METODOLOJİ

Bu araştırmanın amacı, Konya’da faaliyet göstermekte olan işletmelerin lojistik performanslarının ihracat performansını ve işletme performansını araştırıp arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek ve lojistik performanslarının firmaların performans uygulamalarının ve ihracat performanslarını ne türlü etkilediği ve firmaların ihracat aktivitelerinin nasıl etkileneceğini gösterebilmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın modeli Şekil 1’de ayrıntılandırılmıştır:

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Çalışmanın evrenini Konya il sınırlarında faaliyet gösteren ihracatçı firmalar oluşturmaktadır. Çalışma boyunca 800 anket formu çevrimiçi olarak ihracatçı firmalara gönderilmiş, 122 cevap alınmış ve araştırma kapsamında analiz ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Uygulanan anket çalışması iki bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölüm katılımcıların demografik özellikleri ve firma ile ilgili bilgilerden meydana gelmektedir. Bu bölüm 9 soru içermektedir. İkinci bölümde sorular değişkenleri ölçmeye yöneliktir. Söz konusu değişkenler lojistik performans, firma performansı ve ihracat performansındır. Anketin ikinci bölümünde yer verilen lojistik performans ve firma performansı arasındaki bağı analiz etmeye yönelik 19 soru sorulmuş ve yöneltilen sorular 5’li Likert ölçeği (1..Kesinlikle Katılmıyorum, 2..Katılmıyorum, 3..Kararsızım, 4..Katılıyorum, 5..Kesinlikle katılıyorum) ile değerlendirilmeye alınmıştır. İhracat performansının analizi ile ilgili 5 soru sorulmuş ve sorular 5’li Likert ölçeği (1..Çok Azaldı, 2..Azaldı, 3..Değişmedi, 4..Arttı, 5..Çok Arttı) şeklinde hazırlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 26.0 programı kullanılarak analize tabi tutulmuştur. Anket formunun şekillenmesinde literatürde geçerliliği ve güvenilirliği doğrulanmış ölçeklere yer verilmiştir. Kullanılan ölçeklerde İmamoğlu’nun (2018) tez çalışmasından yararlanılmıştır.

4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada toplanan verilerin analizleri SPSS 26.0 istatistik programı ile yapılmıştır. Tanımlayıcı bulgular yüzde (%), ortalama değer ve standart sapma değerleri ile verilmiştir. Verilerin normalliği çarpıklık ve basıklık değerleri ile incelenmiş olup bu değerlerin ± 2 aralığında olmasından dolayı normal dağıldığı belirlenmiştir (Pituch & Stevens, 2015). Üç ve daha fazla grubun karşılaştırılması durumunda karşılaştırma yapılacak gruplardan en az birinin 30’un altında olması nedeniyle Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Yapılan Kruskal Wallis testinde anlamlı farklılık çıkması durumunda farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığı yapılan çoklu karşılaştırma testleri ile belirlenmiştir. Ölçekler arasında ilişkilerin belirlenmesinde Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenin bağımlı değişken üstündeki etkileri regresyon analizi ile incelenmiştir. İstatistiki anlamda $p < 0.05$ değeri anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

4.1. Demografik Veriler ve Firma ile İlişkili Bulgular

Katılımcıların görev/pozisyon, eğitim durumu, firmaların çalışan sayısı, faaliyet yılı, toplam ihracatın yıllık cirodaki yüzdesi, ihracat yapılan ülke sayısı ve ihracat süresine ilişkin tanımlayıcı bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’de yer alan katılımcılara ilişkin bulgular incelendiğinde, katılımcıların %38,0’inin dış ticaret sorumlusu görev/pozisyonunda çalıştığı ve %62,0’sinin lisans mezunu olduğu görülmüştür. Firmalara ilişkin bulgular incelendiğinde, firmaların %59,5’inde 50-250 kişi çalıştığı, firmaların %60,3’ünün 21 yıl ve üzerinde süredir faaliyet gösterdiği, firmaların %37,2’sinin toplam ihracatın yıllık cirodaki yüzdesinin %25-50 aralığında olduğu, %33,9’unun ihracat yaptıkları ülke sayısının 10-20 aralığında olduğu ve %27,3’ünün 5 yıldan az süredir ihracat yaptığı belirlenmiştir.

Tablo 1. Firma ile İlişkili Bulgular

Tanımlayıcı Özellikler	n	%
Firmaların Çalışan Sayısı	0-10 kişi	13,2
	11-49 kişi	27,3
	50-250 kişi	59,5
Firmaların Faaliyet Yılı (Ortalama:28,00; Ss:16,67)	5 yıldan az	6,6
	5-10 yıl	6,6
	11-15 yıl	9,9
	16-20 yıl	16,5
	21 yıl ve üzeri	60,3
Toplam İhracatın Yıllık Cirodaki Yüzdesi (Ortalama:49,12; Ss:27,77)	%25'ten az	22
	%25-50	37,2
	%51-75	17,4
	%75'ten fazla	22,3
İhracat Yapılan Ülke Sayısı (Ortalama:25,69; Ss:28,06)	10 Ülkeden az	29,8
	10-20 Ülke	33,9
	21-30 Ülke	9,9
	30 Ülkeden fazla	26,4
Görev/Pozisyon	Dış Ticaret Sorumlusu	38,0
	Genel Müdür	23,1
	Muhasebe-Finans	8,3
	Satın Alma Sorumlusu	14,9
	Yönetici-Firma Sahibi	14,0
	Sekreter	0,8
Eğitim Durumu	İlköğretim	2,5
	Lise	10,7
	Ön lisans	8,3
	Lisans	62,0
	Lisansüstü	16,5
İhracat Süresi (Ortalama:2,74; Ss:1,44)	5 yıldan az	27,3
	5-10 yıl	20,7
	11-15 yıl	21,5
	16-20 yıl	12,4
	21 yıl ve üzeri	18,2

4.2. Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Bulguları

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilir olup olmadığı Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kullanılarak ele alınmıştır. Cronbach alfa katsayısı Likert yapısı ile değerlendirme yapılan ölçeklerde sıklıkla kullanılmaktadır. Ölçek verilerinin tüm ikiye ayırma kombinasyonları dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Ölçek maddelerinin bir yapıyı açıklarken bir bütünlüğe sahip olup olmadığını göstermektedir. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının 0,700'den daha yüksek olması beklenmektedir (Erdoğan vd., 2014; Altunışık, 2012; Alpar, 2006).

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Bulguları

Ölçek	Cronbach Alfa
Lojistik Performans	0,857
Firma Performansı	0,898
İhracat Performansı	0,932

Araştırmadaki ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları yukarıdaki Tablo 2'de verilmiştir. Bu bulgulara göre her bir ölçeğin güvenilirlik katsayılarının 0,700'den yüksek olduğu ve ölçeklerin güvenilir olduğu belirlenmiştir.

4.3. Ölçeklere İlişkin Korelasyon Analizi Bulguları

Araştırmada kullanılan lojistik performans, firma performansı ve ihracat performansı ölçeklerinin ortalama, standart sapma bulguları ve ölçekler arasında ilişkilerin değerlendirildiği korelasyon analiz bulguları Tablo 3'te sunulmuştur. Ölçeklerin ortalamalarının değerlendirilmesinde “1-2,66” arası düşük düzey, “2,67-4,33” arası orta düzey, “4,34-5” arası ise yüksek düzeyi gösteren bir skala kullanılmıştır. Korelasyon analizlerinde $r \geq 0,70$ ise değişkenler arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu, $0,50 < r < 0,69$ durumunda değişkenler arasında

orta düzeyde ilişki olduğu, $r \leq 0,49$ ise değişkenler arasında zayıf düzeyde ilişki olduğu kabul edilmektedir (Karagöz, 2016, s. 744).

Tablo 3. Ölçeklere İlişkin Ortalama ve Korelasyon Analizi Bulguları

Ölçek	Ortalama	Ss	LP	FP	İP
Lojistik Performans	3,93	0,78	1		
Firma Performansı	3,54	0,76	0,557**	1	
İhracat Performansı	3,82	0,79	0,192*	0,350**	1

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

Tablo 3'teki bulgulara göre lojistik performans ($3,93 \pm 0,78$), firma performansı ($3,54 \pm 0,76$) ve ihracat performansı ($3,82 \pm 0,79$) ölçeklerinin ortalamalarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Korelasyon bulgularına göre ihracat performansı ile lojistik performans ($r=0,192$) ve firma performansı ($r=0,350$) arasında zayıf düzeyde ilişkinin varlığı görülmüş ve lojistik performans ile firma performansı arasında ($r=0,557$) orta düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir.

4.4. Farklılık Analizi Bulguları

Bu bölümde katılımcıların firmalardaki görev/pozisyonlarına, eğitim durumlarına göre ve firmaların çalışan sayısına, faaliyet yılına, toplam ihracatının yıllık cirodaki yüzdesine, ihracat yaptıkları ülke sayılarına ve ihracat yılına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık olup olmadığını belirlemeye yönelik, farklılık analiz bulgularına yer verilmiştir. Firmaların çalışan sayısına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık varlığını belirleme adına yapılan Kruskal Wallis testi çıktıları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Firmaların Çalışan Sayısına Göre Farklılık Analizi Bulguları

	Çalışan Sayısı	n	Ortalama	Ss	X ²	p	Fark
Lojistik Performans	0-10 kişi ¹	16	3,86	0,78	1,258	0,533	-
	11-49 kişi ²	33	4,03	0,87			
	50-250 kişi ³	72	3,91	0,74			
Firma Performansı	0-10 kişi ¹	16	3,14	0,86	5,000	0,082	-
	11-49 kişi ²	33	3,50	0,78			
	50-250 kişi ³	72	3,65	0,71			
İhracat Performansı	0-10 kişi ¹	16	3,23	0,81	9,900	0,007	1<3
	11-49 kişi ²	33	3,67	0,88			
	50-250 kişi ³	72	4,02	0,67			

Bu bulgulara göre lojistik performans ve firma performansı puanlarında firmaların çalışan sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmazken ($p > 0,05$); ihracat performansı puanlarında firmaların çalışan sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). Farklılığa hangi grupların neden olduğunu belirlemek adına yapılan çoklu karşılaştırma testleri neticesinde ihracat performansı puanında "50-250 kişi" grubunun ortalamasının "0-10 kişi" grubunun ortalama değerinden daha yukarıda olduğu anlaşılmıştır.

Firmaların faaliyet yıllarına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık durumunun varlığını belirlemeye yönelik yapılan Kruskal Wallis testi verileri Tablo 5'te sunulmuştur. Bu bulgulara göre lojistik performans, firma performansı ve ihracat performansı puanlarında firmaların faaliyet yıllarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 5. Firmaların Faaliyet Yılına Göre Farklılık Analizi Bulguları

	Faaliyet Yılı	n	Ortalama	Ss	X ²	p
Lojistik Performans	5 yıldan az	8	3,82	0,96	2,759	0,599
	5-10 yıl	8	4,12	0,74		
	11-15 yıl	12	3,93	0,62		
	16-20 yıl	20	3,79	0,84		
	21 yıl ve üzeri	73	3,97	0,78		
Firma Performansı	5 yıldan az	8	3,00	0,92	3,446	0,486
	5-10 yıl	8	3,59	0,85		
	11-15 yıl	12	3,58	0,52		
	16-20 yıl	20	3,58	0,83		
	21 yıl ve üzeri	73	3,58	0,75		
İhracat Performansı	5 yıldan az	8	3,32	0,84	3,870	0,424
	5-10 yıl	8	3,77	0,83		
	11-15 yıl	12	3,88	0,44		
	16-20 yıl	20	3,66	1,01		
	21 yıl ve üzeri	73	3,92	0,76		

Firmaların toplam ihracatının yıllık cirodaki yüzdesine göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık durumunu görmek adına yapılan Kruskal Wallis testi çıktıları Tablo 6'da sunulmuştur. Bu bulgulara göre lojistik performans, firma performansı ve ihracat performansı puanlarında firmaların toplam ihracatının yıllık cirolarındaki yüzdelere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık durumu tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 6. Firmaların Toplam İhracatının Yıllık Cirodaki Yüzdesine Göre Farklılık Analizi Bulguları

	Ciro Yüzdesi	n	Ortalama	Ss	X ²	p
Lojistik Performans	%25'den az ¹	22	4,06	0,86	3,943	0,268
	%25-50 ²	45	4,07	0,68		
	%51-75 ³	21	3,74	0,83		
	%75'ten fazla ⁴	27	3,76	0,87		
Firma Performansı	%25'den az ¹	22	3,53	0,81	0,089	0,993
	%25-50 ²	45	3,60	0,74		
	%51-75 ³	21	3,57	0,70		
	%75'ten fazla ⁴	27	3,44	0,89		
İhracat Performansı	%25'den az ¹	22	3,37	0,95	7,211	0,065
	%25-50 ²	45	4,04	0,73		
	%51-75 ³	21	3,95	0,60		
	%75'ten fazla ⁴	27	3,68	0,79		

Firmaların ihracat yaptıkları ülke sayılarına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık varlığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi çıktıları Tablo 7'de sunulmuştur. Bu bulgulara göre lojistik performans ve firma performansı puanlarında firmaların ihracat yaptıkları ülke sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaz iken ($p>0,05$); ihracat performansı puanlarında firmaların ihracat yaptıkları ülke sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu anlaşılmıştır ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak adına yapılan çoklu karşılaştırma testleri neticesinde ihracat performansı puanında "10 ülkeden az" grubunun ortalamasının "10-20 ülke" ve "21-30 ülke" gruplarının ortalamalarından daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Firmaların İhracat Yaptıkları Ülke Sayılarına Göre Farklılık Analizi Bulguları

	Ülke Sayısı	n	Ortalama	Ss	X ²	p	Fark
Lojistik Performans	10 Ülkeden az ¹	36	4,05	0,81	3,818	0,282	
	10-20 Ülke ²	41	4,00	0,69			
	21-30 Ülke ³	12	3,90	0,89			
	30 Ülkeden fazla ⁴	32	3,73	0,81			
Firma Performansı	10 Ülkeden az ¹	36	3,55	0,74	0,992	0,803	
	10-20 Ülke ²	41	3,59	0,70			
	21-30 Ülke ³	12	3,60	0,91			
	30 Ülkeden fazla ⁴	32	3,45	0,83			
İhracat Performansı	10 Ülkeden az ¹	36	3,49	0,87	8,003	0,046	1<2 1<3
	10-20 Ülke ²	41	3,95	0,71			
	21-30 Ülke ³	12	4,15	0,77			
	30 Ülkeden fazla ⁴	32	3,90	0,74			

Katılımcıların firmadaki görev/pozisyonlarına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık varlığını belirleme adına yapılan Kruskal Wallis testi verileri Tablo 8'de sunulmuştur. Bu bulgular doğrultusunda değişkenlerin puanlarında katılımcıların firmadaki görev/pozisyonlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 8. Firmalardaki Görev/Pozisyonlarına Göre Farklılık Analizi Bulguları

	Görev/Pozisyon	n	Ortalama	Ss	X ²	p
Lojistik Performans	Dış Ticaret Sorumlusu	46	3,79	,90	2,797	0,731
	Genel Müdür	28	4,08	,71		
	Muhasebe-Finans	10	4,10	,42		
	Satın Alma Sorumlusu	18	4,13	,63		
	Yönetici-Firma Sahibi	17	3,87	,76		
	Sekreter	1	4,00	-		
Firma Performansı	Dış Ticaret Sorumlusu	46	3,40	,75	7,877	0,163
	Genel Müdür	28	3,54	,89		
	Muhasebe-Finans	10	3,63	,63		
	Satın Alma Sorumlusu	18	3,98	,58		
	Yönetici-Firma Sahibi	17	3,49	,67		
	Sekreter	1	3,78	-		
İhracat Performansı	Dış Ticaret Sorumlusu	46	3,98	,70	8,945	0,111
	Genel Müdür	28	3,49	,94		
	Muhasebe-Finans	10	3,60	,97		
	Satın Alma Sorumlusu	18	4,11	,85		
	Yönetici-Firma Sahibi	17	3,74	,42		
	Sekreter	1	4,00	-		

Katılımcıların eğitim durumlarına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık varlığını belirleme adına yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur. Bu bulgular doğrultusunda değişkenlerin puanlarında katılımcıların eğitim durumlarına yönelik istatistiksel bakımdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 9. Eğitim Durumuna Göre Farklılık Analizi Bulguları

	Eğitim Durumu	n	Ortalama	Ss	X ²	p
Lojistik Performans	İlköğretim	3	4,86	0,11	6,941	0,139
	Lise	13	4,01	0,45		
	Ön lisans	10	3,84	0,77		
	Lisans	75	3,92	0,84		
	Lisansüstü	20	3,84	0,73		
Firma Performansı	İlköğretim	3	4,42	0,61	5,979	0,201
	Lise	13	3,76	0,50		
	Ön lisans	10	3,80	0,48		
	Lisans	75	3,44	0,85		
	Lisansüstü	20	3,51	0,57		
İhracat Performansı	İlköğretim	3	3,73	1,41	2,098	0,718
	Lise	13	3,36	1,08		
	Ön lisans	10	3,96	0,61		
	Lisans	75	3,84	0,78		
	Lisansüstü	20	4,00	0,56		

Firmaların ihracat yıllarına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık varlığını belirleme adına yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur. Bu bulgular doğrultusunda lojistik performans ve firma performansı puanlarında firmaların ihracat yıllarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaz iken ($p>0,05$); ihracat performansı puanlarında firmaların ihracat yıllarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığın tablodaki hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için yapılan çoklu karşılaştırma testleri neticesinde ihracat performansı puanında “21 yıl ve üzeri” grubunun ortalamasının “5 yıldan az”, “5-10 yıl”, “11-15 yıl” ve “16-20 yıl” gruplarının ortalamalarından daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10. Firmaların İhracat Yılına Göre Farklılık Analizi Bulguları

	İhracat Yılı	n	Ortalama	Ss	X ²	p	Fark
Lojistik Performans	5 yıldan az ¹	33	3,95	0,70	0,193	0,996	
	5-10 yıl ²	25	3,96	0,89			
	11-15 yıl ³	26	3,87	0,96			
	16-20 yıl ⁴	15	3,88	0,83			
	21 yıl ve üzeri ⁵	22	3,99	0,49			
Firma Performansı	5 yıldan az ¹	33	3,54	0,71	2,010	0,734	
	5-10 yıl ²	25	3,50	0,89			
	11-15 yıl ³	26	3,68	0,80			
	16-20 yıl ⁴	15	3,53	0,81			
	21 yıl ve üzeri ⁵	22	3,43	0,64			
İhracat Performansı	5 yıldan az ¹	33	3,96	0,70	10,890	0,028	5<1
	5-10 yıl ²	25	3,85	0,94			5<2
	11-15 yıl ³	26	3,93	0,81			5<3
	16-20 yıl ⁴	15	3,93	0,69			5<4
	21 yıl ve üzeri ⁵	22	3,38	0,72			

4.5. Regresyon Analizlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde lojistik performansın firma performansı, lojistik performansın ihracat performansı ve firma performansının ihracat performansı üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmış olan regresyon analizlerinin bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 11. Lojistik Performansın Firma Performansına Etkisi, Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	t	P
Sabit	1,396	0,300		4,661	0,000
Lojistik Performansı	0,546	0,075	0,557	7,317	0,000
R: 0,557	R ² : 0,310	F:53,541	p:0,000		

Bağımlı Değişken: Firma Performansı

Lojistik performansın firma performansına etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan regresyon analiz bulguları Tablo 11'de sunulmuştur. Regresyon modelinde firma performansı bağımlı değişken, lojistik performans bağımsız değişken olarak yer almıştır. Regresyon analiz bulgularına göre modelin anlamlı olduğu (F=53,541; p=0,000), lojistik performansın firma performansındaki toplam varyansın %31,0'ini açıkladığı, lojistik performansın firma performansı üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir etkiye sahip olduğu ($\beta=0,557$; p=0,000) ve lojistik performanstaki artışın firma performansını artırdığı belirlenmiştir. Dolayısıyla Hipotez 1 kabul edilmiştir.

Tablo 12. Lojistik Performansın İhracat Performansına Etkisi, Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	t	P
Sabit	3,051	0,369		8,275	0,000
Lojistik Performansı	0,196	0,092	0,192	2,138	0,035
R: 0,557	R ² : 0,037	F:4,571	p:0,035		

Bağımlı Değişken: İhracat Performansı

Lojistik performansın ihracat performansına etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan regresyon analiz bulguları Tablo 12'de sunulmuştur. Regresyon modelinde ihracat performansı bağımlı değişken, lojistik performans bağımsız değişken olarak yer almıştır. Regresyon analiz bulgularına göre modelin anlamlı olduğu (F=4,571; p=0,035), lojistik performansın ihracat performansındaki toplam varyansın %3,7'sini açıkladığı, lojistik performansın ihracat performansı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu ($\beta=0,192$; p=0,035) ve lojistik performanstaki artışın ihracat performansını artırdığı belirlenmiştir. Dolayısıyla Hipotez 2 kabul edilmiştir.

Tablo 13. Firma Performansının İhracat Performansına Etkisi, Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	t	P
Sabit	2,534	0,325		7,805	0,000
Firma Performansı	0,364	0,089	0,350	4,070	0,000
R: 0,557	R ² : 0,122	F:16,563	p:0,000		

Bağımlı Değişken: İhracat Performansı

Firma performansının ihracat performansına etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan regresyon analiz bulguları Tablo 13'de sunulmuştur. Regresyon modelinde ihracat performansı bağımlı değişken, firma performansı bağımsız değişken olarak yer almıştır. Regresyon analiz bulgularına göre modelin anlamlı olduğu (F=16,563; p=0,000), firma performansının ihracat performansındaki toplam varyansın %12,2'sini açıkladığı, firma performansının ihracat performansı üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir etkiye sahip olduğu ($\beta=0,350$; p=0,000) ve firma performanstaki artışın ihracat performansını artırdığı belirlenmiştir. Dolayısıyla Hipotez 3 kabul edilmiştir.

4.5. Analiz Bulgularının Değerlendirilmesi

Yapılan analizlerde ilk olarak anketi yanıtlayan firma yetkilileri ile ilgili özellikler ve katılımcı firma özellikleri incelenmiştir. İnceleme sonuçlarına göre araştırmaya katılanların %38,0'inin dış ticaret sorumlusu pozisyonunda çalıştığı ve %62,0'sinin lisans mezunu olduğu görülmüştür. Firmalara ilişkin bulgular incelendiğinde, firmaların %59,5'inde 50-250 kişi çalıştığı, firmaların %60,3'ünün 21 yıl ve üzerinde süredir faaliyet gösterdiği, firmaların %37,2'sinin toplam ihracatın yıllık cirodaki yüzdesinin %25-50 aralığında olduğu, %33,9'unun ihracat yaptıkları ülke sayısının 10-20 aralığında olduğu ve %27,3'ünün 5 yıldan az süredir ihracat yaptığı belirlenmiştir.

Daha sonra araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilir olup olmadığı Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ile değerlendirilmiş ve değişkenlerin ölçeklerinin ortalama, standart sapma bulguları ve ölçekler arasındaki ilişkileri incelenmiştir.

Firmaların çalışan sayısına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık varlığını belirleme adına yapılan Kruskal Wallis testi bulgularından yararlanılmış ve bu bulgulara göre lojistik performans ve firma performansı puanlarında firmaların çalışan sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken, ihracat performansı puanlarında firmaların çalışan sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Farklılığın kaynaklandığı grupları tespit etmek için uygulanan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda ihracat performansı puanında “50-250 kişi” grubunun ortalamasının “0-10 kişi” grubunun ortalama değerinden yukarıda olduğu belirlenmiştir. Değişken puanlarında firmaların faaliyet yıllarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamış ve yine değişkenlerin puanlarında firmaların toplam ihracatının yıllık cirodaki yüzdesine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Firmaların ihracat yaptıkları ülke sayılarına göre değişkenlerin ölçek puanlarında farklılık varlığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi bulgularına göre, lojistik performans ve firma performansı puanlarında firmaların ihracat yaptıkları ülke sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken, ihracat performansı puanlarında firmaların ihracat yaptıkları ülke sayılarına göre istatistiksel anlamda farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılığın kaynaklandığı grupları tespit etmek adına gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma testleri neticesinde ihracat performansı puanında “10 ülkeden az” grubunun ortalamasının “10-20 ülke” ve “21-30 ülke” gruplarının ortalamalarından daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre ihracat performansı, lojistik performans ve firma performansı arasındaki ilişki belirlenmiş ve son olarak regresyon analizleri ile de değişkenler arasındaki etkileşim ortaya konulup oluşturulan hipotezlerin tamamı kabul edilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç itibarıyla, lojistik performansı değişkeninin, diğer değişkenler olan firma performansını ve ihracat performansını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilediği; aynı şekilde firma performansının da ihracat performansı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında (Emirkadı ve Balcı, 2018; Öztürk vd., 2018; Türkmen ve Sarıcan, 2017; Daşkan, 2016; Emirkadı, 2015) elde edilen sonuçlar ve literatür arasında bir paralellik olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle, İmamoğlu'nun (2018) Erzincan, Bayburt ve Erzurum illerinde yaptığı benzer çalışma ile Konya ilinde yapılan bu çalışma arasındaki çıktılar yakınlık göstermektedir.

Şimşek ve Yiğit (2019, s. 175) artan rekabet ortamında kaynakların doğru kullanımının ihracat miktarındaki artışı ivmelendirerek finansal genişlemeyi sağlayacağını savunmaktadır. İmamoğlu (2018, s. 120), rekabetçiliği ve pazar payını arttırmak için lojistiğe verilmesi gereken öneme dikkat çekmiştir. Bayraktutan ve Özbilgin (2015, s. 110) ise isabetli stratejik lojistik kararların hem ülkelerin hem de firmaların rekabet üstünlüğünü perçinleyeceğini ifade etmiştir. Zaninovic ve diğerleri (2021, s. 1566) lojistik performansın ihracat faaliyetlerini etkilediğini doğrulamış ve lojistik altyapının, gümrük prosedürlerinin, düzenleyici çevrenin, taşıma mevzuatının ve özel sektördeki gelişimin hem lojistik performansı hem de ihracat performansını arttıracaklarını vurgulamıştır. Dolayısıyla lojistik, ihracat ve firma performansı kavramlarının birbirleriyle bağlantılı kavramlar olduğu anlaşılmaktadır.

Lojistik performansın hem firma performansını hem de ihracat performansını pozitif yönde etkileme durumu, lojistiğin önemini ortaya koymaktadır. Dünya Bankası'nın 2007 yılından itibaren her iki yılda bir yayınladığı lojistik performans endeksinin (LPE) 2018 yılı raporunda Türkiye 160 ülke arasında 47. sırada yer almaktadır. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, Türkiye 2007 yılından bu yana en zayıf performansı göstermiştir. Türkiye'nin 2016 yılına kıyasla 6 değişkende ilerleme kaydedemediği hatta gözle görülebilir bir gerileme yaşandığı gözlemlenmektedir. Bu değişkenler arasında en iyi performans taşıma ve teslimat zamanlaması iken en kötü performans gümrükleme olarak ölçülmüştür. Bunların ardından sırasıyla lojistik faaliyetlerin takip ve izlenmesi, lojistik altyapı, uluslararası sevkiyatlar ve lojistik yetkinlik gelmektedir (The World Bank).

Konya ili özelinde yapılan bir araştırmada, lojistik köy kavramının ihracatçı firmalar üzerindeki olumlu algısı ölçülmüş, lojistik köylerin taşıma maliyetlerini düşüreceği ve yük taşımacılığını kolaylaştırıp arttıracakları vurgulanmıştır (Gedik & Turgut, 2017, s. 129). Diğer bir araştırmada, Akandere (2017, s. 182) önerdiği model ile Konya ilindeki lojistik köy kurulmasının kısa sürede yerel, ulusal ve uluslararası ticareti geliştireceğini

belirtmiştir. Arslandere (2021, s. 104) çalışmasında Konya ilindeki ihracatçı firmalara da yer vermiş olup, lojistik hizmet sağlayıcıları ve ihracatçı firmalar arasındaki iletişimi kuvvetlendirerek ticareti hızlandırmak adına süreçlere hâkim personel istihdamı teşvikinin faydasına değinmiştir.

Türkiye'nin uluslararası lojistik merkezi haline gelebilmesi için; lojistik konulu eğitimlerin artması, lojistik projelere yeterli bütçe ayrılması, lojistik köylerin yaygınlaştırılması, mevcut liman yerlerinin iyileştirilmesi ve yeni yerler seçilmesi, lojistik altyapı eksikliklerinin tamamlanması ve gümrük işlemlerini hızlandırıcı çalışmalar yapılması gerekmektedir (Oğuz & Oğuz, 2019, s. 73). Bunun yanında, artan tüketim ve azalan kaynaklar sebebiyle firmaların sürdürülebilirlik için verimli kaynak kullanımı ile kaliteden ödün vermeden maliyeti minimuma indirerek tüketiciye doğru yerde, doğru zamanda ve doğru şekilde mal veya hizmeti ulaştırması gerekliliği, tüketim odaklılık yerine üretim odaklı anlayışın benimsenmesi önemli görülmektedir. Firmalar ihracat performanslarını arttıracak faaliyetleri belirlemeli, bu faaliyetlere yoğunlaşmalı ve ihracat sürecinde sorun teşkil eden sebepleri ortadan kaldırmak için çaba sarf etmelidir.

5.1. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları

Katılımcıların, ankette yer alan soruları objektif şekilde yanıtladıkları ve doğru algıladıkları varsayılmaktadır. Bu çalışma, Konya ilinde yer alan ve ihracat faaliyetinde bulunan firmaların lojistik performansları, firma performansları ve ihracat performanslarını ölçmek adına yapılması nedeniyle sadece Konya ilindeki ihracatçı firmaların görüşlerini kapsamaktadır. Ayrıca, çalışmada herhangi bir sektöre odaklanılmaması bir kısıtlılık olarak düşünülebilir. Araştırmanın aynı ya da benzer ölçekler kullanılarak farklı illerde uygulanması farklı sonuçlar doğurabileceği gibi sektör bazlı gerçekleştirilecek çalışmalar da sektörel anlamda farklılıkları ortaya koyabilecektir.

Etik Beyan: Bu çalışma için KTO Karatay Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 29/04/2021 tarihli ve 2021/04/08 sayılı kararı ile izin alınmıştır. Aksi bir durumun tespiti halinde Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %70 2. Yazarın katkı oranı ise %30'dur.

Çıkar Beyanı: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedirler.

KAYNAKÇA

- Akandere, G. (2016). Lojistik köylerin etkin yönetimi: Konya iline yönelik bir model önerisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 19(1), 167-184.
- Aksungur, M., & Bekmezci, M. (2020). Türkiye'nin Lojistik Performansının Değerlendirilmesi Boylamsal Bir Araştırma. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 19-40.
- Alpar, R. (2006). *Spor bilimlerinde uygulamalı istatistik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Altunısık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Ay Türkmen, M., & Sarıcan, M. A. (2017). E-Lojistikte kritik faktörlerin belirlenmesi: Türkiye'deki e-lojistik uygulamaları. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, 278-298.
- Bayraktutan, Y., & Özbilgin, M. (2015). Lojistik Maliyetler ve Lojistik Performans Ölçütleri. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 95-112.
- Çevik, S., & Kaya, S. (2010). Türkiye'nin lojistik potansiyeli ve izmir'in lojistik faaliyetleri açısından durum (Swot) Analizi. *İzmir Ticaret Odası Arc&Ge Bülten*, s. 22-28.
- Daşkan, E. (2016). Türkiye'de lojistik sektörünün gelişimi ve gelecek öngörülere. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü.
- Dinçel, G. (2014). *Lojistik Sektörü*. TSKB Ekonomik Araştırmalar.
- Emirkadı, Ö. (2015). Türkiye'de Lojistik Sektöründeki Gelişmelerin Dış Ticaret Üzerine Etkileri. (s. 99-116). Kars: I.Uluslararası Kafkasya-Orta Asya Dış Ticaret ve Lojistik Kongresi.

- Emirkadı, Ö., & Balcı, H. (2018). Lojistik sektörü ve Türkiye dış ticaretine etkileri. *Journal Of Institute Of Economic Development And Social Researches*, 123-132.
- Erdoğan, S., Nahcivan, N., & Esin, M. N. (2014). *Hemşirelikte araştırma: süreç, uygulama ve kritik*. Nobel Tıp Kitabevi.
- İmamoğlu, N. (2018). Lojistik Performansının, Firma Performansı ve İhracat Performansına Etkisi: TRA1 Düzey 2 Bölgesinde Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*. Bayburt: Bayburt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS 23 ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizle*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ofluoğlu, N., Kalaycı, C., Artan, S., & Bal, H. (2018). Lojistik performansındaki gelişmelerin uluslararası ticaret üzerindeki etkileri: AB ve MENA ülkeleri örneği. *GÜSBED, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 93-109.
- Oğuz, İ. H., & Oğuz, D. (2019). Türkiye ekonomisinde lojistik. *Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalışmaları Dergisi*, 65-74.
- Öztürk, S., Aslan Çetin, F., & Cengiz, S. (2018). Lojistik faaliyetlerin maliyetlemesi. (s. 53-68). Aydın: IV. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress.
- Pituch, K. A., & Stevens, J. P. (2015). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. New York: Routledge.
- Şimşek, T., & Yiğit, E. (2019). Lojistik performans ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 169-177.
- The World Bank*. (tarih yok). International LPI form 2007 to 2018: <https://lpi.worldbank.org/> adresinden alındı
- Yapraklı, T. Ş., & Ünalın, M. (2017). Küresel lojistik performans endeksi ve Türkiye'nin son 10 yıllık lojistik performansının analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 589-606.